

ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «У МАГАЗИНІ» НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА ДЛЯ ВИКЛАДАЧА

STUDY OF THE THEME «IN THE SHOP» ON THE LESSONS OF UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE: THE METHODOLOGICAL WORK FOR A TEACHER

УДК 811.161.2'243:378.016

Стефанишин К.Л.,

канд. пед. наук,

старший викладач кафедри української мови

ДВНЗ «Тернопільський державний

медичний університет

імені І.Я. Горбачевського

Міністерства охорони здоров'я України»

Зевако В.І.,

канд. філол. наук,

доцент кафедри української мови

ДВНЗ «Тернопільський державний

медичний університет

імені І.Я. Горбачевського

Міністерства охорони

здоров'я України»

Представлено методичну розробку практичного заняття з української мови як іноземної для викладачів ВНЗ. Визначено зміст та окреслено види робіт, що дозволяють одночасно із засвоєнням лексико-граматичного матеріалу реалізувати найнеобхідніші комунікативні потреби у сфері послуг. Розроблено систему вправ і завдань, призначених для формування та розвитку різних видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання та письма).

Ключові слова: українська мова як іноземна, методична розробка, магазин, лексичний матеріал, граматичний матеріал, тренувальні вправи.

Представлена методическая разработка практического занятия по украинскому языку как иностранному для преподавателей вузов. Определено содержание и обозначены виды работ, позволяющие одновременно с усвоением лексико-грамматического материала реализовывать самые необходимые коммуникативные потребности в сфере услуг. Разработана

система упражнений и заданий, предназначенных для формирования и развития различных видов речевой деятельности (слушания, говорения, чтения и письма).

Ключевые слова: украинский язык как иностранный, методическая разработка, магазин, лексический материал, грамматический материал, тренировочные упражнения.

The methodical work of a practical lesson in Ukrainian language as a foreign language for teachers of higher educational institutions is presented. The content is defined and the types of work that allow simultaneously with the acquisition of lexical and grammatical material realize the most necessary communicative needs in the service sector are outlined. A system of exercises and tasks designed for the formation and development of various types of speech activities (listening, speaking, reading and writing) is developed.

Key words: Ukrainian as a foreign language, methodical work, shop, lexical material, grammar material, training exercises.

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Однією з загальних вимог сучасної лінгводидактики є необхідність оптимізувати процес викладання української мови як іноземної, який відповідав би новітнім методичним підходам вивчення мови як іноземної, а також узагальнював практичний досвід викладача. Особливо актуальним постає питання методичного забезпечення дисципліни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В українській лінгводидактиці нагромаджено чималий досвід у цьому напрямі досліджень. Особливо слід відзначити укладачів типової програми навчальної дисципліни «Українська мова як іноземна» для іноземних студентів вищих навчальних закладів МОЗ України [9], а також авторів нових підручників і посібників з навчання української мови іноземних громадян [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8]. На сьогодні ці праці становлять методичну основу навчання української мови як іноземної, проте між лінгводидактами часто виникають розбіжності і щодо концептуального підходу до навчання дисципліни, і щодо методики вивчення того чи іншого мовного матеріалу зокрема.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Навчально-методичні матеріали посідають центральне місце у практиці навчання мові. Тому вважаємо доцільним ділитися набутим досвідом в укладанні методичних розробок, конспектів практичних занять із вивчення української мови як іноземної, що допомагатиме

викладачу у його повсякденній роботі (особливо початківцю) та сприятиме вдосконаленню методичного забезпечення дисципліни.

Мета статті – запропонувати методичну розробку для викладача до теми «У магазині», апробовану на практичних заняттях з української мови як іноземної авторами цієї праці.

Виклад основного матеріалу. Методичну розробку укладено з урахуванням програмних вимог і підпорядковано меті дисципліни – забезпечення базових комунікативних потреб чужоземних студентів у побутовій та навчально-професійній сферах.

Тема. У МАГАЗИНІ.

Мета – ознайомити студентів із лексичною базою, необхідною для забезпечення особистих найнеобхідніших комунікативних потреб, пов'язаних зі сферою послуг (у магазині, на ринку, у супермаркеті); навчити реалізовувати елементарні комунікативні наміри в ситуаціях, пов'язаних із покупками у магазині; розвивати вміння вживати іменники у знахідному відмінку однини і множини; вдосконалювати навички вживання дієслів *купити, бачити, подивитися, показати, подобається, хотіти, коштувати, зачиняти* – *відчиняти, відкривати* – *закривати* в межах теми.

Перелік компетентностей студента:

1. Оволодіння лексичною базою, необхідною для забезпечення особистих найнеобхідніших комунікативних потреб, пов'язаних зі сферою послуг (у магазині).

2. Розвиток умінь реалізовувати елементарні комунікативні наміри в ситуаціях, пов'язаних із покупками у магазині.

3. Вдосконалення вмінь ініціювати та вести діалог-розпитування на тему «У магазині».

4. Формування знань уживання іменників у знахідному відмінку однини і множини.

5. Практикування читання і говоріння в межах теми із застосуванням найбільш уживаних фраз і висловів.

Результати навчання студента:

1. Знати лексику, необхідну для забезпечення особистих найнеобхідніших комунікативних потреб, пов'язаних зі сферою послуг (у магазині), і включити її в активне спілкування.

2. Вміти реалізовувати елементарні комунікативні наміри в ситуаціях, пов'язаних із покупками у магазині.

3. Вміти ініціювати та вести діалог-розпитування на тему «У магазині».

4. Уживати іменники у знахідному відмінку однини і множини.

5. Читати і говорити в межах теми із застосуванням найбільш уживаних фраз і висловів.

Технічні засоби та матеріальне забезпечення заняття: підручники, посібники, словники, довідкова література, комп'ютери, відеосистема.

Перелік видів робіт на занятті:

Робота 1. Засвоєння лексико-граматичного матеріалу до теми.

Завдання 1. Читайте. Пишіть. Запам'ятайте.

Відділ	Продовольчі товари
Бакалія	борошно, гречка, кава, макарони, олія, рис, сіль, цукор, чай
Кондитерські вироби	морозиво, печиво, тістечко, торт, цукерки, шоколад
Молочні продукти	йогурт, кефір, масло, молоко, сир, сметана
М'ясні продукти	баранина, ковбаса, курка, свинина, сосиски, телятина
Напої	вино, мінеральна вода, пиво, сік
Хлібопродукти	батон, булка, круасан, хліб

Завдання 2. Відповідайте.

1. Які продукти можна купити у відділі «Бакалія»?

2. Що можна купити у відділі «Кондитерські вироби»?

3. Що можна купити у відділі «Молочні продукти»?

4. Що можна купити у відділі «М'ясні продукти»?

5. Що можна купити у відділі «Напої»?

6. Що можна купити у відділі «Хлібопродукти»?

7. У якому відділі можна купити масло, сир, сметану?

8. У якому відділі можна купити воду і сік?

9. У якому відділі можна купити чай, цукор, каву?

10. У якому відділі можна купити хліб і батон?

11. У якому відділі можна купити баранину, курку, телятину?

12. У якому відділі можна купити цукерки і шоколад?

13. У якому відділі можна купити йогурт і кефір?

14. У якому відділі можна купити рис, гречку і макарони?

Завдання 3. Читайте. Запам'ятайте.

	Знахідний відмінок
Він Чоловічий рід	батон, йогурт, кефір, круасан, рис, сир, сік, торт, хліб, цукор, шоколад, чай
Вона Жіночий рід	булку, баранину, мінеральну воду, гречку, каву, ковбасу, курку, свинину, сметану, телятину, олію
Воно Середній рід	борошно, вино, масло, молоко, морозиво, м'ясо, печиво, пиво, тістечко
Вони Множина	батони, булки, йогурти, круасани, макарони, сосиски, тістечка, торти, цукерки

У магазині я бачу КОГО?

	Знахідний відмінок
Він Чоловічий рід	Ахмеда, брата, викладача, друга, студента, дідуся, хлопця
Вона Жіночий рід	дівчину, подругу, Сару, студентку, сестру, бабусю
Воно Середній рід	дитя, дівча, маля, хлоп'я
Вони Множина	братів, друзів, студентів, хлопців дівчат□, подруг□, сестер□

Робота 2. Виконання тренувальних вправ.

Завдання 1. Читайте. Зверніть увагу на підкреслені слова.

1. – Привіт, дівчата! Що ви купуєте?

– Привіт, Іро! Я купую курку. А Сара купує рис та олію. Хочемо приготувати обід. А ти що купуєш?

– А я купую торт і цукерки. Люблю кондитерські вироби.

2. – Привіт, Ахмеде! Що ти купуєш у магазині?

– Я купую хліб, масло і молоко. А ви?

– Ми з Патриком купуємо телятину, Мохамед і Саїд купують баранину, а Кароль у відділі «Бакалія» купує макарони і чай.

Завдання 2. Відповідайте.

Зразок: Що ти купуєш? (борошно). – Я купую борошно.

1. Що ти купуєш? (макарони) 2. Що він купує? (рис) 3. Що вона купує? (сіль) 4. Що ви купуєте? (цукор) 5. Що вони купують? (чай) 6. Що ти купуєш? (печиво) 7. Що він купує? (цукерки) 8. Що вона купує? (шоколад) 9. Що ви купуєте? (торт) 10. Що вони купують? (йогурт) 11. Що ти купуєш? (кефір) 12. Що він купує? (масло) 13. Що ви купуєте? (молоко) 14. Що вони купують? (сир)

Завдання 3. Пишіть за зразком.

Зразок: Це кава. Я купую каву.

1. Це молоко. Ти купуєш ... 2. Це олія. Він купує ...
3. Це вода. Вона купує ... 4. Це сік. Ми купуємо ...
5. Це хліб. Ви купуєте ... 6. Це булка. Вони купують ...
7. Це баранина. Я ... 8. Це ковбаса. Ти ...
9. Це курка. Він ... 10. Це свинина. Вона ...
11. Це сосиски. Ми ... 12. Це телятина. Ви ...
13. Це сметана. Вони ... 14. Це цукор. Я ...

Завдання 4. Відповідайте.

Зразок: У магазині ти купував хліб? (молоко). – Ні, я не купував хліб, я купував молоко.

1. У магазині ти купував борошно? (шоколад)
2. У магазині ти купувала гречку? (йогурт)
3. У магазині він купував каву? (кефір)
4. У магазині вона купувала макарони? (масло)
5. У магазині ми купували олію? (сир)
6. У магазині ви купували рис? (сметана)
7. У магазині вони купували сіль? (баранина)
8. У магазині ти купував цукор? (ковбаса)
9. У магазині ти купувала чай? (курка)
10. У магазині він купував морозиво? (сік)
11. У магазині вона купувала печиво? (свинина)
12. У магазині ми купували тістечка? (сосиски)
13. У магазині ви купували торт? (телятина)
14. У магазині вони купували цукерки? (круасани)

Завдання 5. Правильно чи неправильно?

1.	Сара купила мінеральну воду.	+
2.	Ахмед купив булка.	-
3.	Патрик купив ковбаса.	
4.	Мохаммед купив йогурт.	
5.	Алі купив гречка.	
6.	Тарун і Самуель купили олію.	
7.	Саміра купила молоко.	
8.	Міхал купив курка.	
9.	Ібрагім купив баранина.	
10.	Самуель купив свинину.	
11.	Патриція купила морозиво.	
12.	Домініка купила шоколад.	
13.	Річард купив телятина.	
14.	Студент купив чай.	
15.	Студентка купила кава.	
16.	Студенти купили круасани.	

Завдання 6. Продовжте речення.

1. Дайте мені, будь ласка, ... 2. Де я можу купити ...?
3. Я хочу купити ... 4. У вас є ...?
5. Зважте, будь ласка, ... 6. Можете мені показати ...?
7. Допоможіть вибрати ... 8. Мені потрібні ...
9. Мені подобається цей ... 10. Мені подобається ця ...
11. Покажіть, будь ласка, ... 12. Можна подивитись ...?
13. Скільки коштує ...?
14. Скільки коштують ... ?

Робота 3. Робота з текстом.

Завдання 1. Читайте діалог. У магазині

- Добрий день! У Вас є хліб?
 - Добрий день! Так, є. Який хліб Ви хочете?
 - Білий хліб і батон.
 - Ось, будь ласка, візьміть.
 - Можна подивитися на цю каву?
 - Так, звичайно. Прошу.
 - Я люблю таку каву. Скільки вона коштує?
 - Сімдесят гривень. Будете купувати?
 - Так. І ще я хочу купити м'ясо.
 - Пройдіть, будь ласка, у відділ «М'ясні продукти». Там є свинина, баранина, телятина. Ви можете вибрати, що бажаєте.
 - Дякую!
 - Дякую за покупку. Заходьте ще! До побачення!
 - На все добре!
- Завдання 2. Запитайте один в одного.**
- Що ти купив у магазині?
 - У магазині я купив ... А ти що купила?
 - А я ...

Завдання 3. Розкажіть про те, як Ви ходили до магазину, за таким планом:

1. До якого магазину Ви ходили?
2. З ким Ви ходили до магазину?
3. Що Ви хотіли купити?
4. Що Ви сказали продавцеві?
5. Що продавець Вам відповів?

Робота 4. Поточний контроль (набір тестів з еталонами відповідей додається).

Висновки. Як свідчить практичний досвід, більшість студентів-іноземців легко засвоюють тему «У магазині», оскільки пропонований матеріал є не просто частиною навчальної програми, а допомагає у повсякденному житті реалізовувати елементарні комунікативні наміри в ситуаціях, пов'язаних із покупками у магазині, і сприяє адаптації чужоземних студентів до життя й навчання в умовах українськомовного середовища.

Перспективу подальших пошуків у напрямі дослідження вбачаємо у розробці навчально-методичних матеріалів до теми «На ринку» на основі комунікативного підходу до навчання мови.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Голод Н.С. Українська мова як іноземна: навчально-методичне видання. М.В. Панчишин, З.Я. Родчин. Івано-Франківськ: ІФНМУ, 2014. Ч. 1. 202 с.
2. Кобзей Н.В. Українська мова як іноземна: навчально-методичне видання. Н.В. Кобзей, У.В. Соловій. Івано-Франківськ: ІФНМУ, 2014. Ч. 1. 138 с.
3. Куйловська Н.Л. Українська мова як іноземна: навчально-методичне видання. Н.Л. Куйловська, У.В. Соловій. Івано-Франківськ: ІФНМУ, 2015. Ч. 1. 148 с.
4. Палінська О. Крок-1 (Рівень А1-А2). Українська мова як іноземна: книга для викладача. О. Палінська, О. Туркевич. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 84 с.
5. Палінська О. Крок-1 (Рівень А1-А2). Українська мова як іноземна: книга для студента. О. Палінська, О. Туркевич. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 104 с.

6. Палінська О. Крок-2 (Рівень В1). Українська мова як іноземна: книга для студента. Львів: Дон Боско, 2014. 160 с.

7. Українська мова для іноземних студентів: посібник. В.М. Винник, О.М. Гайда, І.Д. Драч та ін. Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига», 2013. 287 с.

8. Українська мова для іноземних студентів: посібник. І.І. Гаврищак, І.Д. Драч, В.І. Зевако та ін.; за ред.

М.П. Тишковець. Тернопіль: ТДМУ «Укрмедкнига», 2017. 328 с.

9. Українська мова як іноземна (англійськомовна форма навчання): Типова програма нормативної навчальної дисципліни для іноземних студентів вищих навчальних закладів МОЗ України. Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я. Текст. Уклад: С.М. Луцак, О.І. Криницька, О.В. Дикан та ін. К.: [б. в.], 2016. 202 с.